

**Patientsäkerhetsberättelse
för Skolfams psykologer i sektor Valfärd
Gävle
År 2025**

Stina Enocksson, leg. psykolog med psykologiskt ledningsansvar (PLA)
Familjehemsenheten Stöd, Skolfam Gävle

Inledning

Vårdgivarens systematiska patientsäkerhetsarbete ska varje år beskrivas i en patientsäkerhetsberättelse.

Den här patientsäkerhetsberättelsen är den andra i raden som skrivs av psykolog med ledningsansvar (PLA) i Skolfam. Efter tillsättande av PLA år 2024 skrevs den första patientsäkerhetsberättelsen, i vilken det redogjordes för de åtgärder som genomförts under 2024 för att stärka patientsäkerheten. Vidare beskrevs planer, mål och prioriterade utvecklingsområden avseende patientsäkerhetsarbete som planerades inför år 2025. Nedan redogörs för arbetet som genomförts för att nå de uppsatta målen och prioriteringarna under året 2025. Därefter beskrivs kommande planer, mål och prioriteringar avseende patientsäkerhetsarbetet för år 2026.

Sammanfattning

Skolfam började i projektform i Gävle år 2010 och är sedan flera år tillbaka en permanent verksamhet inom kommunen. Skolfam är en forskningsbaserad arbetsmodell där socialtjänst, skola och familjehem samverkar med fokus på att stärka skolresultat för barn i familjehem. Metoden har funnits sedan 2005.

Skolfam Gävle består av två team bestående av psykolog, specialpedagog samt aktuellt barns barnsekreterare och familjehemssekreterare. Insatsen är förebyggande och manualbaserad och kom till eftersom forskning visat att barn som placerats i samhällsvård klarar skolgången i sämre utsträckning på gruppnivå i jämförelse med barn som bor med sina biologiska familjer. Fullföljd skolgång och utbildning har visat sig vara en tydlig och stark skyddsfaktor i livet för barn över lag. Syftet med insatsen är att minska glappet mellan de två olika grupperna av barn genom att förse de placerade barnen med ett förstärkt och förebyggande stöd som gör att chanserna att lyckas med skolgången ökar. Insatsen riktar sig till barn som går i förskoleklass till och med årskurs 9 och som bor i stadigvarande familjehem eller nätverkshem.

Skolfams manual har reviderats ett flertal gånger sedan Skolfam startade.

Organisatoriskt hör Skolfam i Gävle till sektor Velfärd, familjehemsenheten – avdelningen för stöd. De fasta funktionerna i Skolfam – psykolog och specialpedagog – har sina kontor i nära anslutning och i samma hus som socialsekreterarna inom familjehemsenheten – avdelningen för myndighet.

Under slutet av höstterminen 2024 utsågs enhetschef för familjehemsenheten – avdelningen för stöd – till verksamhetschef enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) för psykologerna i Skolfam. Uppdraget som psykologiskt ledningsansvarig delegerades till undertecknad den 13 november 2024.

Åtgärder som genomförts under 2025 för att stärka patientsäkerheten

Enligt patientsäkerhetslagen ska en verksamhet som omfattas av tillsyn av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) anmälas till IVO:s vårdgivarregister senast en månad innan verksamheten påbörjas. För att säkerställa att Skolfams insats som sker utifrån lagstiftningen i Hälso- och sjukvårdslagen, d.v.s. det arbete som betecknas som vård och som utförs av psykolog, fanns registrerad i IVO:s vårdgivarregister, togs kontakt med IVO av psykolog med ledningsansvar. Anmälan till vårdgivarregistret gjordes kort därefter av biträdande sektorchef/kontorschef Utveckling och stöd, sektor Velfärd, Gävle. Skolfams medicinska insats omfattas därmed av IVO:s tillsyn, som sig bör.

Tidigare kommunjurist inom Gävle kommun konsulterades av PLA för att se över det samtycke som används inför att Skolfams insats ska ges. Förtydliganden i texten gjordes, vilket bidrog till att det nuvarande samtycket är mer informativt och tydligt än det tidigare. I det nuvarande samtycket framgår att psykolog journalför och att samverkan kring berört barn kan komma att ske med andra vårdinstanser om behov av det uppstår. Det framgår att psykologens insats sker utifrån lagstiftning i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt att samtycke kan återkallas när som helst under insatsens gång. I samband med översynen av samtycke bestämdes att samtycke ska ges till vårdnadshavare, oavsett om styrande lagrum för barnets samhällsvård är tvingande (LVU) eller på frivillig grund (SoL). I de fall vården sker med stöd av LVU behöver samtycke egentligen inte inhämtas för att Skolfams insats ska

kunna ges. Syftet med att delge samtycke till vårdnadshavare oavsett vilket lagrum som gäller är för att ge information och för att bibehålla en god allians och gott samarbete med vårdnadshavare.

I samband med att en förändring av treserva hälsoärende gjorts för hela sektor välfärd har leverantören av journalsystemet, CGI, sett över Skolfams journalsystem. Gävle kommuns och sektor Välfärds systemförvaltare har anpassat treserva hälsoärende utifrån Skolfams specifika önskemål. En stor förändring har gjorts i journalsystemet under år 2025. Den innebär att psykologjournalen nu är separerad från specialpedagogens dokumentationsyta. Förändringen innebär att lagkraven om sekretess och separat journal för journalföring för legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal följs.

Nya sökord finns inlagda i treserva vilket underlättar vid dokumentation och när information ska hittas i journal.

Psykologutlåtandet finns inlagt som en separat word-fil i treserva, precis som tidigare. Det gör att utlåtandena kan bibehållas i sitt tidigare format och att fina och användarvänliga utskrifter av utlåtandena kan fortsätta att göras.

En rutin för arkivering av den fysiska psykologakten har skapats av PLA. Samtliga fysiska akter har gått igenom och rensats av de två psykologerna som arbetar i Skolfam. Testformulär som ska sparas i separat och tillslutet kuvert enligt regler om instrumentsekretess har lagts i kuvert. Psykolog med ledningsansvar har påtalat behov av ett mer säkert utrymme för arkivering. I nuläget skickas inte akter vidare till kommunens centralarkiv eftersom det bedömts som undermåligt.

Ett användarvänligt, lättillgängligt och fungerande avvikelssystem har efterlysts av PLA, liksom av verksamhetschef/enhetschef. Önskemål om att kunna genomföra avvikelser i det befintliga systemet som kan aktiveras i treserva har framförts. Verksamhetschef har framfört önskemålet vid flertalet tillfällen till berörd part och kommer att fortsätta ta upp önskemålet. I väntan på behörighet och tillgång till avvikelssystemet i treserva används det excel-ark som upprättats för avvikelserapportering.

Avvikelse finns sedan höstterminen 2025 med som en stående punkt i dagordningen som följs vid den s.k. funktionsberedningen – ett månatligt möte då Skolfams specialpedagoger och psykologer träffas och går igenom verksamhetsfrågor tillsammans med enhetschef.

En rutin för egenkontroll för psykolog i Skolfam har upprättats av PLA. Som utgångspunkt och inspiration har Sandvikens kommuns rutin för egenkontroll för elevhälsans psykologer använts. Dokumentet har hittills besvarats vid ett tillfälle, under höstterminen 2025. Beslut har tagits av PLA om att egenkontroll ska ske vid två tillfällen per år; en gång under vårterminen och en gång under höstterminen.

Utdrag ur belastningsregistret har skett för de två psykologerna inom Skolfam i december 2025.

En rutin för journalföring har upprättats av PLA under höstterminen 2025. Rutinen utgår från bestämmelser i Patientdatalagen SFS 2008:355 (förkortat med PDL). I PDL framgår att journal ska ske så snart som möjligt efter kontakt med patient. Beslut har tagits om att journal ska skrivas inom tre dagar av psykolog i Skolfam och att signering av notatet ska ske inom sju dagar.

Ett ledningssystem för psykologer inom Skolfam har upprättats av PLA under år 2025. Ledningssystemet är godkänt av verksamhetschef och inlagt i Canea One, Gävle kommuns digitala plattform för ledningssystem. Rutinerna kommer att ses över och revideras årligen av PLA.

Samverkan har inletts med Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen (BUP) i region Gävleborg på initiativ av PLA i Skolfam. Samverkansträffar har hittills skett vid två tillfällen under år 2025. Ett planerat möte finns för tidig vårtermin 2026. Syftet med samverkan, som sker med enhetscheferna för bedömning/utredning respektive behandling på BUP, är att dela aktuell och relevant information från respektive verksamhet, diskutera gemensamma frågor angående vård och behandling för barn och unga och säkerställa att patienter som är aktuella hos båda vårdgivarna inte "hamnar mellan stolar" utan får rätt vård och omhändertagande i rätt tid. Samtycke inhämtas vid behov när en patient tas upp vid samverkansträff.

Samverkan har initierats av PLA i Skolfam med representant för remisshanteringen inom "En väg in" i Gävleborg. Syftet med ett framtida möte är att informera om behovet av vård och tillgång till vård från i första hand BUP för barn i samhällsvård, samt att lyfta risken för att dessa barn kan hamna "mellan stolar" i vårdkedjan p.g.a. flytt inom ramen för samhällsvården och p.g.a. att hänvisning ibland har skett till att vård inte kan ges p.g.a. barnets instabila psykosociala situation. Ett ytterligare syfte är att diskutera remissförfarande mellan socialtjänsten och regionen.

Samverkan pågår mellan Skolfam och utbildning Gävle. Grundskolechef och enhetschef som ansvarar för skolkuratorerna inom elevhälsan deltar i återkommande möten med specialpedagog inom Skolfam, PLA och enhetschef för Familjehemsenheten Stöd. Syftet med samverkan är att dela information om aktuellt läge och eventuella förändringar i verksamheterna. Exempel på en punkt som lyfts vid de här samverkansträffarna är insatser i respektive verksamhet som syftar till att minska problematisk skolfrånvaro. Informationsutbyte som skett vid samverkan har bidragit till Skolfams metodarbete och övriga löpande arbete.

Samverkan med PLA-psykologer inom Skolfams övriga kommuner pågår. Syftet med samverkan är att lyfta psykologspecifika och PLA-specifika frågor och att dela kunskap och erfarenheter med varandra. Nätverket fortsätter att ses ungefär två gånger per termin. P.g.a. visst manfall och digitala bekymmer som påverkat de digitala mötena har ett omtag gjorts och ett nytt möte har planerats av PLA-psykolog från Gotland och undertecknad.

Samverkan med lokalt PLA-nätverk fortgår. Representant från den centrala elevhälsan i Gävle och Sandviken deltar vid dessa träffar, som sker digitalt ungefär två gånger per termin.

Planer, mål och prioriterade utvecklingsområden avseende patientsäkerhetsarbete för år 2026

I nuläget får berörda barn och familjer inte kännedom om att det går att framföra klagomål och synpunkter på den vård som ges inom ramen för Skolfams insats. Information om den möjligheten behöver ges till berörda och en rutin för det behöver införas. Klagomål kan framföras via Inspektionen för Vård och Omsorg. När klagomål inkommer ska en sammanställning och därefter en analys göras. Ett dokument för sammanställning och analys behöver upprättas. Berörda bör få information om kommunens egen klagomålshantering och möjlighet till att framföra synpunkter. Informationen går att hitta på Gävle kommuns hemsida, där det även finns ett formulär där synpunkter kan framföras i skrift. Formuläret kan skickas eller lämnas in till receptionen i stadshuset.

Det förekommer att barn i samhällsvård har försenad språkutveckling. Vissa barn har diagnostiserade språkstörningar och andra kan misstänkas ha språkstörning som inte upptäckts och identifierats. Behov av kontakt med logoped och/eller tal- och språkpedagog är inte ovanligt. PLA i Skolfam har kontaktat logopedmottagningen i region Gävleborg för att inleda samverkan. Förhoppningen och planen är att möte kommer att ske under vårterminen tillsammans med psykologerna inom centrala elevhälsan, sektor Utbildning i Gävle. Ett syfte med samverkan är även att påbörja ett gemensamt metodarbete om visuellt stöd, vilket kan komma gemensamma patienter till gagn.

Samverkan ska påbörjas med primärvården för barn och unga i region Gävleborg under 2026. Syftet med samverkan är att kunna lyfta enskilda gemensamma patienter, förhindra att patienter "hamnar mellan stolarna" och att kunna lyfta gemensamma vårdfrågor.

Behovet och önskemålet om ett lättillgängligt avvikelssystem som kan användas för avvikelser kopplade såväl till enskilda patienter som till övriga avvikelser kvarstår. Verksamhetschef kommer att göra en beställning om att avvikelssystemet ska aktiveras. Beställningen görs till systemförvaltarna som ansvarar för journalsystemet Treserva.

Att inga avvikelser gjorts under 2025 kan ses som en avvikelse i sig eftersom avvikelserapportering, hantering av dessa och efterföljande åtgärder som syftar till att förhindra att den oönskade händelsen återupprepas, är en central del i arbetet med patientsäkerhet och kvalitetsutveckling av verksamheten. Skälet till att avvikelser inte gjorts är just avsaknaden av ett användarvänligt och lättillgängligt system. Ett prioriterat mål för 2026 är att avvikelser uppmärksammas, rapporteras och åtgärdas i ett fungerande system.

Ingen extern handledning riktad till psykolog sker för närvarande och utifrån kommunens ansträngda ekonomiska läge kommer det inte heller att kunna ske under 2026. Som ett sätt att kompensera för det kommer Skolfams psykologer att boka in tider för kollegial handledning under 2026. Vid de tillfällena kommer framför allt det HSL-specifika arbetet för psykolog att lyftas.

Granskning av journal planeras inför 2026. Syftet med granskningen är att säkerställa att riktlinjer för patientsäker och god journalföring följs.

Dokumentet om egenkontroll för psykologer i Skolfam ska läggas in som en rutin i Canea One. Åtgärden kan komma att göra det lättare att följa upp och utvärdera information som getts över tid.

Verksamhetschef för Skolfams HSL-insats kommer ta kontakt med verksamhetschef för HR inom sektor Vårdförhållanden för att ta reda på om det finns en rutin för utdrag från belastningsregistret för anställda medarbetare. Om en rutin finns för förfarandet kommer den att kunna användas för psykolog inom Skolfam. Ett förslag är att ett utdrag görs vartannat år.

Behov av kompetensförsörjning riktad till PLA i Skolfam finns och har efterfrågats. Beslut har tagits av verksamhetschef för Avdelning individ, familj och arbete: BoU 2 & Avdelning individ, om att PLA kommer att få gå en kurs som omfattar fyra heldagar och som ges digitalt under vårterminen 2026. Utbildningsföretaget heter 2Learn och utbildningens rubrik är ” Utvecklingsprogram för Elevhälsans hälso- och sjukvårdsledning.”